

Sörmländska Idrottsminnen

Medlemsblad för

Södermanlands Idrottshistoriska

Sällskap

Nr.2 2017

Rapport från årsmötet

Hemsidan klar

OS-boken finns nu till försäljning

Redaktören har ordet

Tord Juszcak

Under våren har föreningen bytt namn. Inga stora förändringar, men i alla fall. Det var skatte-myndigheten som vid revisorernas kontakter i våras noterade att vi inte finns. Det organisations-nummer som vi tilldelats långt tidigare stämde inte överens med namnet. Då hette vi *Södermanlands Idrottshistoriska Sällskap* och den föreningen fanns inte i registret. Däremot fanns *Sörmlands Idrotts-historiska Sällskap* med och det överensstämde med organisationsnumret.

Vi hade då två val. Att behålla det gamla namnet och söka ett nytt organisationsnummer, eller att ändra namnet på föreningen. Efter debatt i AU beslutades att ändra föreningens namn. Så att det överensstämmer med skattemyndighetens register. Så vi heter alltså numera **Sörmlands Idrottshistoriska Sällskap**.

Nästa projekt blev att ta fram en ny loggo. I den gamla stod det ju Södermanlands ...

Samtidigt flyttade vi in Sörmlandsgripen i loggon och gjorde den i de sörmländska färgerna. Du ser resultatet på framsidan av Bakspegeln och här uppe till höger.

Då vi dock har en bra bunt kuvär med den gamla logon och det gamla namnet kvar, kommer vi att använda dom till utskick så länge dom finns kvar i lager. Men så småningom kommer även kuvär, brevpapper och annat att ha rätt namn och rätt logo.

För övrigt väntar vi och förhandlar med ledningen i MunktelArenan i Eskilstuna för att få igång video-projektet. Vi har ju införskaffat över 600 video-snuttar, modell *Stoptid*, som ska visas i Arenan via en pekskärm, där du kan uppleva gamla nostalgiska idrottsminnen. Men installationen tar tid och datum flyttas fram hela tiden.

Ett av skälen är att projektledaren för Arenans upprustning har slutat och ingen ny har anställts. Vår förhoppning är dock att under hösten 2017 ska det ändå vara klart för premiärtittande.

Vid årsmötet i våras beslutades ju att föreningen går in i bokprojektet *Sörmländska Olympier* tillsammans med Sörmlandsidrotten. Boken är nu klar och finns att införskaffa för endast 200 kronor. Mer om boken finns i *Bakspegeln*.

Vi måste också uppdatera vårt medlemsregister. Nu har vi bara namn, adress och telefonnummer. Vi måste ha mailadresser för att snabbare och billigare kunna komma ut med information. Vi vill också ha födelsedatum för att kunna uppvakta jubilarer som fyller jämnt. Därför uppmanar vi dig att höra av dig till kassören Lars-Åke Jonsson som är ansvarig för registret. Mailadress och telefon-nummer hittar du under sidan "den nyvalda styrelsen." Att sitta och ringa runt till alla medlemmar för att få in uppgifterna är ju ett alltför tungt jobb,

Du vet väl att du, som privatperson också kan bidra med att förgylla tidningen med insändare, reportage, debattinlägg osv. Har du något idrottsminne, som du tror kan intressera våra läsare, så tveka inte. Skicka in det till redaktören.

Du får också skicka in bilder för publicering – färg eller svart/vita, digitala eller vanliga kort.

Rapport från årsmötet

Anders Krafft omvaldes som SIHS-ordförande

Vid årsmötet den 8 april i Eskilstuna, med ett drygt 20-tal medlemmar närvarande, omvaldes i stort sett hela styrelsen. Vice ordföranden Bengt Fridell från Katrineholm avgick dock med ålderns rätt och efter många år i Sällskapetets styrelse. Som vice ordförande vid sidan av Anders Krafft från Eskilstuna, vilken omvaldes som ordförande, går Jan-Erik Johansson, Nyköping in. Nyköpingssonen har varit med länge i styrelsen och blir nu alltså vice ordförande. Ny i styrelsen blev Christer Hellqvist, Katrineholm som valdes på två år.

Bland ersättarna hade Leif Söderberg, Eskilstuna tackat nej till omval på grund av hälsoskäl och in kom Lena Siljebråth från Eskilstuna med erfarenhet från såväl undervattensruggby med Nautic, som ledaruppdrag i Eskilstuna United och Eskilstunas Idrottsföreningars Samorganisation.

Årsmötet leddes av Bengt Gustavsson, den förre medeldistanslöparen från Ärla IF och ägde rum i Rekarne gymnasiums aula. På gångavstånd från nya Tunavallen, då det efter årsmötet och förtäring bjöds på allsvensk herrfotbollspremiär. Det var 63 år sedan en allsvensk herrmatch spelades på Tunavallen när AFC Eskilstuna tog emot Örebro SK.

På årsmötet beslutades efter en motion från arbetsutskottet att SIHS tillsammans med Sörmlandsidrotten kommer att ge ut boken *Sörmlands Olympier, inte bara Gert, Tomas och Olle*. Boken är en inventering av samtliga sörmlänningar som deltagit i olympiska spel och trycks i 800 ex.

Din trycksaksleverantör för alla behov av TRYCK och REKLAM

115 år
i idrottens tjänst

Kontorstrycksaker • Broschyrer • Foldrar • Blad
Reklamtryck • Mapper • Pärmor • Böcker
Storformat • Spiralbindning
Vigselprogram och mycket mer

www.linderothstryckeri.se

linderoth
tryckeri
GRUNDAT 1898

Södermanlands Idrottshistoriska Sällskap -SIHS-

Följande styrelse valdes vid årsmötet den 8 april 2017.

Ordf.	Anders Krafft , Bergius väg 9, 644 36 Torshälla. 016-343112, 070-6884900 rk.ak@swipnet.se
Vice ordf.	Jan-Erik Johansson , Östra Bergsgatan 24f, 611 34 Nyköping. 0155-211882, 070-2445848 kula.johansson@gmail.com
Kassör	Lars-Åke Jonsson , Kvarngärdesgatan 4c, 633 55 Eskilstuna. 016-5100604, 070-4150083 jocko@golfosport.se
Sekr.	Tord Juszczak , Mossebovägen 10, 633 62 Eskilstuna. 016-122594, 070-5307477 toczak47@gmail.com
Ledamot	Lars-Olof Lundkvist , Hedemora-Granhyttan, 640 43 Ärla, 070-2218361 lollolundkvist@bredband.net Christer Hellqvist , Alphyddevägen 7, 171 51 Solna. 0709-420708. christer@hellqvist.se Lars Ohlander , Elsarosstigen 38, 152 84 Södertälje. 08-55018990. 076-1632360
Ersättare	Lennart Wangenfors , Viala, 643 92 Vingåker. 0151-32057, 070-8560452, lennart.w@linderosthstryckeri.se Per Tornberg , Trollstigen 38, 611 45 Nyköping. 0155-97688. pelto42@globalnet.net Lena Siljebråt , Fanjunkarvägen 4, 632 36 Eskilstuna. 016-425181, 073-2297621. lena@siljebrat.se
Revisorer	Kjell Carlsson , Sedelvägen 29. 633 52 Eskilstuna 016-141034. kjell.carlsson@telia.com Markku Tasala , Kyrkogatan 9f, 632 20 Eskilstuna. 016-148263. markku.tasala@gmail.com
Ersättare	Lennart Nystedt , Pionvägen 9, 644 35 Torshälla. 016-358474. 070-3992889. Lennart.nystedt@hotmail.se
Valberedning	Lennart Nystedt , Pionvägen 9, 644 35 Torshälla. 016-358474. 070-3992889. Lennart.nystedt@hotmail.se Kjell Pettersson , Bruksgårdsvägen 11, 641 95 Katrineholm, 0150-24277, 070-6236979. kjellonina@telia.com Lennart Dahl , Skjutsaregatan 18, 611 33 Nyköping., 0155-212840. 070-5803249, lennart.dahl@brevet.nu

SIHS hemsida.

Den moderna tekniken medför ökade krav på bland annat föreningslivet. SIHS har inte haft en hemsida på nätet. Helt enkelt därför att ingen i styrelsen eller i AU har någon som helst kunskap om hur det går till. Det kan låta lite mossigt, men åldersmässigt så tillhör de flesta av oss dinosaurieepoken. Och då fanns det som bekant inte ens en dator.

Men nu får vi hjälp. Samarbetet med Sörmlandsidrotten har alltid varit bra och i dag bättre än någonsin. Sörmlands Idrottshistoriska Sällskap kommer att få en egen sida som är kopplad till Sörmlandsidrottens webbplats. Du når den på följande preliminära adress:

sormlandsidrotten.se/sormlandsidrottensundersidor/SIHS

och plötsligt finns du där.

Sidan kommer att skötas av CIA Andersson på förbundet där hon är dataansvarig och verkligen kan den här tekniken. Carina når du på Carina.Andersson@sormland.rf.se om du har något spännande som du vill ha med på hemsidan. Vi kan bara buga och tacka och se till att få fram material som kan läggas ut.

Logon, styrelsen och aktuella projekt mm. kommer du att kunna ta del av. Troligen kan vi lägga ut *Backspegeln* också, som då kan läsas digitalt.

Styrelsemöte

SIHS styrelse kallas härmed till höstmöte den **23 oktober** i Linderoths tryckeri i Vingåker. Vi börjar klockan 16.00. Anmäl ev. frånvaro till ordf. Anders Krafft.

Med start klockan 17.00 får vi lyssna till den nyvalde styrelseledamoten Christer Hellqvist som efter många år i Brommapojkarna IF flyttat till Katrineholm. Han avslöjar hemligheten med att BP producerat fler allsvenska fotbollsspelare och landslagsmän än någon annan svensk fotbollsklubb. Därefter blir det rundvandring i det moderna tryckeriet som bland mängder av uppdrag även tryckt boken "Smeden som vann" och ansvarar för tillkomsten av medlemsbladet *Backspegeln*. Här får vi också kaffe och macka. SIH- medlemmar, som inte ingår i styrelsen, hälsas välkomna till Christers föreläsning och tryckerivisningen. För att få kaffe och macka fodras dock en anmälan.

Idrottsminnen från Nyköping

Jan Lorentzon är en välkänd Nyköpingsbo och sportjournalist, född 22 maj 1940 som började jobba på TV-sporten på 1960-talet och gick i pension år 2005. Aftonbladet beskrev honom så här.

- *Han tillhör en generation sportjournalister som alltid var påläst, alltid korrekt, alltid yrkesetiskt hederlig och alltid med tittarens intresse före sina egna.*

Jan Lorentzon minns sin uppväxt i Nyköping och gav sina personliga glimtar 1988 i tidskriften "Sörmlandsidrotten" nr. 1. Backspiegeln återger hela artikeln.

Var det inte i närheten av Östra Kyrkan han bodde? Jag tror det var mamma som sensommaren 1948 ringde och frågade om hennes söner fick komma. Vi gick dit – förväntansfulla, lite nervösa. Skulle vi trots allt få träffa den Store. Han som alla talade om? I mitt nyinköpta autografblock skrev han: Gert Fredriksson, Nyköpings Kanotklubb. Han hade kommit hem från olympiska sommarspelen i London med två guldmedaljer. Många var säkert de autografjägare i England som febrilt letade efter Nyköping i sina kartböcker...Jag var lycklig.

Han skulle kanske ha haft Svenska Dagbladets bragdguld det året, det var många som menade så. Men juryn valde istället Willie Grut och gav Gert medaljen året därpå. Nåja, som åttaåring så visste jag väl inte så där särskilt mycket om Dagbladsmedaljen. Däremot visste jag att två andra Nyköpingskanotister, Hans Wetterström och Gunnar Åkerlund hade vunnit guld i K2 i London. Båda var hemma och båda skrev snällt, var inte snäll....

På tal om snällt; Arne Andersson, Gunder Häggs svåraste konkurrent, var inte snäll. I 50-talets början drog Sverigeloppet på cykelgenom Nyköping. Det var matpaus vid Östra folkskolan. Cykelmotionären och f.d världsrekordhållaren Arne Andersson hade uppenbarligen inte haft en bra dag. Han slängde cykeln ifrån sig, arg och trött och tji fick vi med våra autografblock.

Annars förknippar jag de starkaste idrottsminnena från Nyköping mest med Folkungavallen, men jag minns också 1940- och 50-talets bandy och isracings på Lergropen. Och motocross med Helge Brinke-

back på Lindbacke, skolornas skidtävlingar uppe vid Folkets Park. Jag hade också en skolkamrat, Lars-Åke Lindberg, vars pappa kunde simma under

Visste ni att Ingemar Johansson lär ha varit i Nyköping och boxats innan han blev proffs. Själv minns jag bara en gala i IOGT:s lokal vid bussstationen. Blod och svett stänkte på väggarna.

Fullt så drastisk var inte handbollsmiljön, även om det ofta var svettigt och trångt i den nästan alltid fullsatta handbollsarenan-tennishallen. IFK var stans stolthet, men F 11 var bäst. Flygarna hade ju "Rommis", han som vevade runt och sköt med ryggen mot målet om jag inte minns fel. Min farbror var vaktmästare i tennishallen och Gud nåde den i publiken som råkade komma innanför sidlinjen.

Idrottens högborg i Nyköping var dock utan tvekan Folkungavallen med den gula pampiga entrén som byggdes i samband med lantbruksutställningen 1914. Själva idrottsplatsen invigdes åtta år senare. Det har jag läst i Per Klangs utmärkta bok *Vårt gamla Nyköping*.

På Folkungavallen möttes de grönvita AIK och svartvita NSK. Det var spännande att vara "Kalle bakom" när "Krutis" laddade skott mot "mål-Boman." När det inte var fotboll kunde vi istället följa Leffa Eriksson och Nenne Holm på kolstybben, två gossar som sprang fortare än de flesta – åtminstone tills Hans-Olof Johansson upptäcktes

vattnet så länge att Houdini inte skulle haft en chans. Trodde vi i alla fall. Snacket gick och idolerna var aldrig långt borta.

på F 11. Han värvades till NSK så småningom och gjordes till olympier och svensk rekordhållare på 400 meter av den skicklige tränaren och konstnären Torsten Andersson.

Vad som timades på Vallens ishockeyrink såg jag gratis från banvallen. Större var inte hockeyintresset. Men klart var att AIK hade den snyggaste dräkten och att den bästa spelaren hette Curt Fredriksson. Han blev sedermera allsvensk i Västerås. I dag har ishockeyn blivit betydligt större och dagens smågrabbar ska kanske om några år minnas namn som Peter Loob och Leif "Dala" Dahlström.

Som utflyttad Nyköpingsbo tappar man lite av närkontakten med hemmaplan, men jag minns ändå 60- och 70-talet som en expansiv period i Nyköpings idrottshistoria, när NSK och AIK blev Nyköpings BIS eller "Bissarna", när Rosvalla byggdes och "Bissarna" var ett topplag i div.II-fotbollen.

Och vem minns inte SAAB-ANA-spelen under de här åren, när den ena världsstjärnan efter den andra avlöste varandra på Nyköpingsarenan hitlockade av friidrottsarrangören Sören Johansson.

Men man kan inte bara leva av minnen. Vi måste också hinna med nuet, för nuet blir morgondagens minnen och jag hoppas att vi då kan minnas hur Nyköping svingade sig upp till allsvenskan i fotboll och till elitserien i ishockey tack vare alla duktiga ledare, tränare, spelare, sponsorer, företag och inte minst en kommun som förstår värdet av god idrott och bra idrottsanläggningar.

Jan Lorentzon

Sörmländska OS-deltagare

Inte bara Gert, Tomas och Olle ...

Det är få, även riktiga idrottsnördar, som har koll på våra sörmländska olympier.

–Ja det var väl han kanotisten från Nyköping, någon brottare och Tomas Gustafson, skridskoåkaren, så många fler är det väl inte.

Men det stämmer inte. Det stämmer inte alls. Det är betydligt fler.

Att få representera sitt land i ett olympiskt spel är det finaste en idrottsman- eller kvinna kan göra.

Och bland våra sörmländska idrottare är det faktiskt 199 atleter som deltagit genom åren. De första kom med i den fjärde olympiaden, den i London 1908 och i boken möter du alla som varit med till och med RIO år 2016. Med födelsedatum, aktuell klubb, vilket eller vilka OS, gren och resultat.

Du träffar 169 män och 30 kvinnor och de har tillsammans "producerat" 91 OS-medaljer. 24 guld, 37 silver och 30 bronsmedaljer.

För att vara med i statistiken ska den aktive varit född i Sörmland, eller tävlat för en sörmländsk klubb under den aktuella olympiaden.

Det första spelet avgjordes i Aten år 1897 och fram till och med RIO har det arrangerats 51 olympiska spel. 29 sommar-OS och 22 vinter-OS. Totalt har drygt 3 700 svenska idrottsmän- och kvinnor deltagit, varav alltså 199 stycken är sörmlänningar.

I boken finns också en sammanfattning av de antika olympiska spelen som avgjordes under närmare 1 000 år samt en biografi på den moderna OS-grundaren, baron Pierre de Coubertin.

En speciell föreningsstatistik visar också att det är 45 klubbar från länet som har olympier med i sina medlemsregister. Och fem av de 199 olympierna presenteras lite närmare.

Nu har OS-boken kommit. Den är på 188 sidor och kostar 200:- Det är Sörmlands Idrottshistoriska Sällskap och Sörmlandsidrotten som tillsammans står bakom projektet. Boken finns inte ute i bokhandeln, men kan beställas hos SIHS eller på förbundet.

Du kan också vända dig till *Backspegelns* redaktör, Tord Juszcak, toczak47@gmail.com eller på 070-5307477 så ordnar det sig med leveranser.

OS-föreningar

*Backspiegel*n har tjuvtittat i OS-boken och redovisar avsnittet "Föreningstillhörighet"

Det finns 45 lokala sörmländska idrottsföreningar som har olympier i sina medlemsregister. Dessutom har våra lokala olympier tävlat i OS för andra svenska klubbar, 52 stycken närmare bestämt. Dessutom finns det 12 utländska klubbar med där den aktive spelat som proffs. Som exempel kan nämnas handbollsmålvakten Tomas Svensson, som vid sina tre OS-startar representerat tre olika spanska proffsklubbar.

Här kommer den sörmländska listan i bokstavsordning.

1. Allmänna Sportklubben, E-tuna	1	23. K-holms Boxningsklubb	2
2. Enhörna IF	3	24. K-holms Kanotklubb	2
3. Eskilstuna Idrottsklubb	4	25. K-holms Simsällskap	2
4. Eskilstuna Kappsimmingsklubb	2	26. Nyköpings AIK	1
5. Eskilstuna Skarpskytteförening	1	27. Nyköpings BIS	2
6. Eskilstuna Gymnastik & Atletklubb	5	28. Nyköpings Jakttskytteklubb	4
7. Eskilstuna Simsällskap	7	29. Nyköpings Kanotklubb	12
8. Eskilstuna Friidrottsförening	1	30. Nyköpings Simsällskap	1
9. Eskilstuna Gymnastikförening	2	31. Nyköpings Sportklubb	1
10. Eskilstuna Pistolskytteklubb	1	32. Oxelösunds Kanotklubb	3
11. Eskilstuna Skytteförening	2	33. RK Hubertus, Trosa	1
12. Eskilstuna United	1	34. Södertälje Bågskytteförening	3
13. F-11 IF, Nyköping	1	35. Södertälje IF	2
14. IF Guif & GUIF	6	36. Södertälje Atletklubb	5
15. IF Svea, Eskilstuna	1	37. Södertälje Basket	2
16. IFK Eskilstuna	6	38. Södertälje Cykelklubb	2
17. IFK Nyköping	1	39. Södertälje Pistolskytteklubb	1
18. IFK Oxelösund	1	40. Södertälje Ridklubb	1
19. IFK Strängnäs	1	41. Södertälje Simsällskap	2
20. IFK Södertälje	1	42. Södertälje Sportklubb	16
21. Katrineholms AIK	3	43. Telge SK	1
22. KF Kanotisterna, Södertälje	9	44. Torshälla Golfklubb	1
		45. VoIF Diana, Eskilstuna	2

Det är två klubbar som sticker ut. Södertälje SK's hockeykrigare har varit med från tidigt 1920-tal och Nyköpings Kanotklubb har bidragit med 12 OS-paddlare. Dessutom finns det nio paddlare med från KF Kanotisterna i Södertälje.

Noteras kan också att "fotbollsklubben" IFK Eskilstuna har haft med fyra friidrottare, men bara två fotbollsspelare.

Som allra störst var IFK Eskilstuna den 16 oktober 1921.

Söndagen hade börjat tidigt. Nere i Norrköping hade 700 personer bordat extratåget till Stockholm. Även i Eskilstuna rörde det på sig. Tidigare i veckan var det osäkert om det fanns intresse för att sätta in ett specialtåg. Men på fredagen var det så många anmällda att det blev ett tåg.

SM-final på Stockholm stadion väntade. Allsvenskan hade ännu inte startat, så SM-bucklan avgjordes via cupspel.

IFK Eskilstuna stod över fram till åttondelsfinalen och en föga upphetsande seger med 1-0 mot Stockholmslaget IF Linnea innebar möte mot Hammarby i kvartsfinalen på nationalarenan Stockholms Stadion där Eskilstunamålet vaktades av en oprövad 18-åring, Julius Hjulín. Det blev en ny 1-0-seger och IFK var plötsligt i semifinal. Det var landslagsmannen Bertil Karlsson som gjorde matchens enda mål.

I semin väntade Helsingborgs IF med landslagsmålvakten Sigge Lindberg som sista

utpost. Det blev seger med 2-1 och segermålet gjorde Erik Dahlström. På slutet visade Julius Hjulín klass med några svettiga räddningar. Efter matchen kom det sensationella beskedet att IK Sleipner från Norrköping slagit ut de regerande mästarna, Örgryte IS. För första gången skulle två lag utanför storstadsregionen mötas i en final och göra upp om von Rosens pokal.

Storpublik blev det, 11 075 betalande åskådare och 620 gratistittande värnpliktiga fanns på plats och det var nytt rekord för en SM-final i fotboll.

Det blev en nervös upptakt på matchen och 0-0 i paus. Sleipner tog ledningen med 1-0 på frispark som en solbländad Julius Hjulín släppte in lite för enkelt. Med tio minuter kvar kom kvitteringen genom Gösta Pettersson och strax därefter rullade Henning "Tippo" Olsson in 2-1 förbi en utrusande Sleipnermål-vakt.

Ett tusental närvarande Tunabor jublade och Julius Hjulín behövde inte göra några fler räddningar. SM-guldet var i hamn. Vidar Stenberg fick priset som finalens bästa spelare.

IFK:s mästarlag 1921 på stadion efter segern över I.K. Sleipner. Stående fr. v. Åke Blomström, Ragnar Eriksson, Fritz C:son Björk, Gösta Pejne, Sven Edwards, Erik Dahlström, Bertil Carlsson, Harald Andersson, Vidar Stenberg och Henning Ohlsson. Knästående Julius Hjulín.

Hemma på Fristadstorget i Eskilstuna applåderade ännu fler efter att ha följt *Sörmlandspostens* live-rapportering via anslagstavlan i tidningens skyltfönster..

Under måndagen hade hela Eskilstuna vägarna förbi Hallbergs skyltfönster. Där glänste von Rosens pokal. Den förgyllde den vardag som hade återvänt. Året därpå, 1922, skulle en fjärdedel av befolkningen stå utan jobb.

Det var nära att det blev ett SM-guld till för "blåtopparna." 1923 väntade en ny SM-final, nu mot AIK som dock vann efter förlängning. Det var 1-1 i full tid. Men ett SM-silver kunde i alla fall räknas hem.

Vad hände med den lokala bandyn?

Katrineholms SK blev svenska mästare i bandy tre gånger på herrsidan, 1969, 1970 och 1973 och två gånger på damsidan, 1974 och 1975. Herrarna spelade i högsta serien i 53 år. Men det var då det.

Bland profilerna kan vi nämna bröderna Henry och Eddie Fransson, Hans och Stig Carpmann, samt Roland Niva, Kjell Österberg, Tommy Axelsson, Bo "Oball" Larsson, Jesper Bryngelsson och storskytten Håkan Olsson.

Men år 2007 sa KSK-bandyn ja till ett samgående Värmbols Golf och en ny klubb såg dagens ljus med namnet KSK-Värmbol BS.

KSK-bandyn modell 1947

Lika illa gick det med den andra sörmländska dominanten, Hälleforsnäs IF. Laget var framme i semifinal några gånger och Edströmsvallen blev en klassisk arena. Men det var där problemet visade sig. Det blev aldrig någon konstfrusen bandyarena och efter flera års jobb med bland annat insamlingar kastade klubben in handduken. Även här återfanns det stora bandyprofiler. Bröderna Niclas och Wille Zaziz, Urban och Håkan Spångberg, Sture Ljungman, Ola Ljungberg, Tomas Fransson och Kent "Kösa" Pettersson för att nämna några.

I Eskilstuna gick Torshälla-Nyby IS upp i Eskilstuna Bandy Sällskap. EBS var för övrigt också en sammanslagning mellan Eskilshems BK och VoIF Dianas bandysektioner år 1965. Här fanns det två riktiga bandyprofiler som ledare i Stig "Kopparn" Sjöberg och Bengt "Kungen" Karlsson.

Av 12 bandylag som fanns i seriespel i Sörmland när sporten var som störst, återstår i dag bara två.

Just Värmbol och Eskilstuna BS. EBS gjorde för övrigt två säsonger i den högsta serien.

Förutom Katrineholms SK och Hälleforsnäs spelades det bandy i VoIF Diana, Eskilshems BK, Högsjö, Oxelösunds IK, Malmköpings IF, IFK Eskilstuna, IK City, IFK Strängnäs, Torshälla-Nyby IS, IF Verdandi, IK Viljan och Åkers IF. Både IFK Eskilstuna och Verdandi IF spelade för övrigt några säsonger i Allsvenskan på tidigt -30-tal.

Jag har en bekant, född och uppvuxen i Hälsingland för övrigt och en riktigt stor bandyvän. När han första gången hörde begreppet "utebandy" och "isbandy" då grät han.

-Det är ett kulturmord, bandy är den sanna idrottens största tjuvning. Sol, blå himmel, ett par grader kallt, nyspolad is och ett gäng grabbar som kan åka skridsko och hantera klubban. Det är konst, en njutning. Finns ingen idrott som slår det.

Nej, innebandy var inte hans grej.

-Det är ju ingen sport, det är en lek.

I dag får vi dock räkna med att den klassiska bandyn bara kommer att överleva på de orter som har fullstora hallar att erbjuda. De första kom under 2000-talets första decennium, men allt fler hallar kommer. Den första hallen kom i Edsbyn. Men även Sandviken, Västerås, Örebro, Vänersborg, Trollhättan, Lidköping, Rättvik, Vetlanda och Nässjö har i dag hallar. Och Friends Arena och Tele 2 Arena kan med sina öppningsbara tak fungera som både ute- och innearenor för bandy.

Hur det hela började.

Den moderna bandyn har sitt ursprung i de nordöstliga delarna av England i mitten av 1800-talet. Staden Bury on Fen anses vara sportens födelseort. 1875 spelades den första bandy-matchen, i Cristal Palace i London. Sporten spred sig snabbt i övriga Europa. Greve Clarence von Rosen introducerade sporten i Sverige 1895. I de flesta länderna försvann dock intresset för bandy till förmån för ishockey när hockeyn 1920 blev olympisk sport. Intresset levde dock kvar i Norden. Vid vinter- OS i Oslo 1952 var bandyn med som uppvisningssport. 1955 bildades det internationella förbundet och Sovjet klev på allvar in på arenorna.

Den första SM-finalen spelades redan 1907 i Gävle mellan IFK Gävle och IFK Uppsala och Uppsala vann med 4-1.

Under åren 1913 – 1965 spelades finalerna alltid på Stockholms Stadion och därefter på Söderstadion fram till 1989. Världens första konstfrusna bandyarena, Rocklunda i Västerås fick finalen 1990. Från 1991 till 2012 blev

Studenternas IP i Uppsala spelplatsen. Säsongerna 2012-2013 och 2013-2014 var Friends Arena spelplats och därefter har finalerna spelats på Tele 2 Arena.

För övrigt spelades det en A-landskamp på Tunavallen i Eskilstuna. Det var i samband med stadens 300-årsjubileum år 1959 som Sverige mötte Finland den 14 februari inför dryga 6 000 åskådare.

Men publikrekordet för bandy i Eskilstuna sattes den 7 mars 1954 då Tunavallen blev spelplats för omspelsmatchen om SM-guldet mellan Örebro SK och Västanfors IF. Hela 17 895 åskådare fick se västmanlänningarna ta hem sitt första SM-guld.

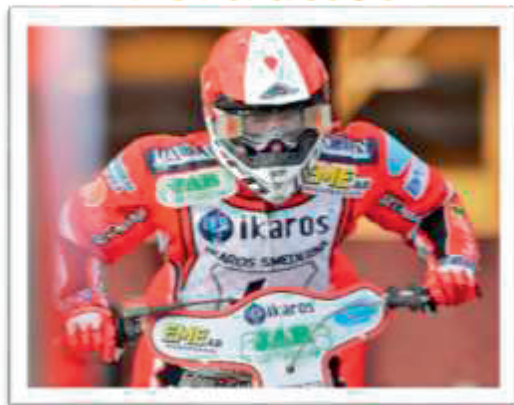
VM i bandy har arrangerats från 1957 och dominerande länder har varit Sovjet/Ryssland, Finland och Sverige.

Eskilstuna Isstadion, som invigdes 1967 fick en VM-match 1971 som spelades mellan Sovjet och Finland. För övrigt har fem landskamper med svenskt deltagande avgjorts på Isstadion mellan åren 1969 och 2009.

Dambandyn är inte något sent påfund, det finns bilder på kvinnliga bandyspelare som spelade i långkjol. Men det först på 1970-talet började utövas på mer organiserad nivå och det första VM:et spelades 2004. Säsongen 1970-71 inrättade Sverige ett seriespel för damerna som täckte hela landet med två grupper och final mellan vinnarna.

Porträttet

Magnus "Zorro" Zetterström

Magnus fick sin första speedwaycykel vid sex års ålder. Pappa Hasse hade monterat ihop en knattecykel. Magnus som är en äkta eskilstunakille, fast han bor i Torshälla, är född 9 dec. 1971. De första varven runt rondellen på Stavangergatan körde han alltså 1977. Och avskedsföreställningen kördes ute på Gröndal i hösten 2016. Det blev alltså en lång karriär, hela 39 år, varav de flesta i högsta eliten. Det är inte många som matchar det.

Smeknamnet Zorro fick han redan i tidig skolålder.

– Vi var flera som började sitt efternamn på Z i klassen och alla kunde ju inte heta Zäta, så det var nån som kom på Zorro istället.

Den långa och framgångsrika karriären kunde dock ha slutat illa. 80 mm. fartygsplåt utgjorde sargen i Exeter i England och det var en skräckbana. *–Det fanns förare som hade inskrivit i kontraktet att de inte behövde köra på banan.* Våren 1996 kraschade Magnus in i fartygsplåten och bröt ryggen. Fick ligga i gipsvagg och flögs så småningom hem med ambulansflyg. Och året efter blev det ett benbrott. Annars har Zorro klarat sig från allvarliga skador.

Magnus har förutom i Smedernas kört för Indianerna och Hammarby. Den första stora individuella framgången kom 2002 då han blev Europamästare och klarade också bronset 2003. SM-guld blev det 2008 och via ett lyckat GP-kval året därpå körde Zorro i GP-cirkusen hela 2010. Ett ganska sent genombrott, men det gav en finalplats och två semifinaler. *–Det var förstås roligt. Man tjänar inte mer i GP än på en seriematch, men skyltfönstret är ju ett helt annat. Jag blev ett aktat namn i hela speedwayvärlden – alla fick klart för sig vem Zorro var.*

Precis som många andra förare så körde Magnus både i Danmark, men framför allt i Polen. I Gdansk hade han under många år sitt säte för rörelsen. Verkstad, cyklar, trimmare och lägenhet. Tidigare körde han också i England.

Den fasta punkten i tillvaron är familjen och radhuset i Torshälla. *–Jag och Anneli har varit ihop sedan 15-årsåldern. Sonen Kevin är en duktig fotbollsmålvakt och Sandra en lovande konstnär.*

I juni 2009 gick Smederna i konkurs, men var tillbaks i elitserien 2012 med Zorro som ankare och där blev han kvar fram till den avslutande "Zorro final show" hösten 2016.

I dag jobbar Magnus som bilförsäljare på ett Eskilstuna-företag och i mars 2017 tilldelades han det finaste pris som en eskilstunabo kan få, "Eskil-statytten."

Ett bevis på att hans insatser både på banan och i depån uppskattats enormt. Inte bara av speedwayfansen.

En ny folkrörelse.

Intresset för idrottshistoria har vuxit i Sverige de senaste åren. Det betyder att antalet idrotts-historiska sällskap, föreningar och museer bara ökar. I dag finns det 54 idrottshistoriska sällskap och föreningar och fyra fristående idrottsmuseer.

De flesta sällskapen, föreningar och museer bildades på 1980- och 90-talet, men flera även på 2000-talet. Medlemsantalet år 2016 för de 54 sällskapen var drygt 18 700 personer, en imponerande siffra för en ganska så ung "folkrörelse."

Många av föreningarna är rikstäckande och vi kan nämna *Sveriges Fotbollshistoriker och Statistiker* som startades 1982. Tidskriften heter SFS-Bollitinen och har kommit ut sedan 1983. Antal medlemmar är 1 360 personer.

Sveriges Olympiahistoriska Förening bildades 1986 och ger ut tidskriften SOF-bulletinen som kom 1986. Föreningen har i dag närmare 500 medlemmar.

Svenska Idrottshistoriska Föreningen kom till redan 1976 och ger ut årsboken "Idrott, historia och samhälle" sedan 1981. 423 medlemmar räknades in 2016.

Dessutom finns *Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande*, som funnits med från idrottens start. Föreningen tillkom redan år 1897. Centralföreningen fördelar statliga medel till bland annat idrottshistoriska sällskap. Vi i SIHS har fått bidrag de senaste två åren. Föreningen ger ut årsboken "Blå boken" som funnits med sedan 1908.

Det finns också ganska många intressanta museer. Pärlan är ju *Riksidrottsmuseet* ute på Djurgården i Stockholm. Som för övrigt byggs om just nu. *Sveriges Tennismuseum* finns i Båstad och i Göteborg finns *Gothenburgs Sport Museum*. *Helsingborgs idrottsmuseum* finns i Idrottens hus. Museet erhöll 2017 utmärkelsen "Årets idrotts-museum" av Centralföreningen för Idrottens Främjande.

Malmö idrottsmuseum är landets äldsta och öppnade redan år 1961 och återfinns i Baltiska hallen och där är Malmö

Stad huvudman. Bland de lite udda museerna kan vi nämna *Degerfors*

Fotbollsmuseum på Stora Valla. Även i Halmstad finns ett museum, *Idrottsmuseet* i Halmstad Arena.

Till de intressantaste hör *Dalarnas idrottsmuseum* med mängder av skidhistoriskt material och med många av landets och Dalarnas skidkungar i sina samlingar.

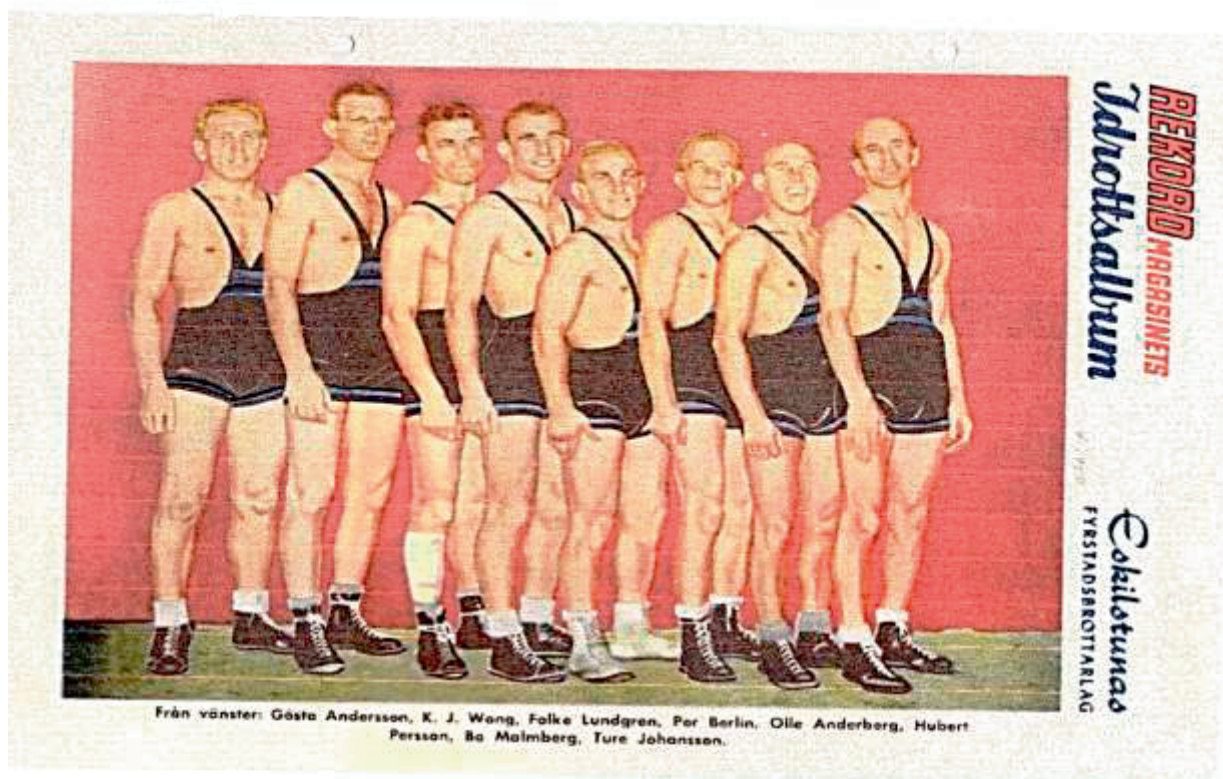
Det finns fler idrottsmuseer runt om i landet och den idrottshistoriskt intresserade har stora möjligheter att ta del av historiens vingslag. Du kan lätt bli en del av en folkrörelse som växer.

Lagbilder

Speedway och brottning väljer vi den här gången ur vårt digra lagbildsmaterial från Rekord-Magasinet

Fyra OS-brottare ingick i Eskilstunas Fyrstadslag, Per Berlin, Olle Anderberg, Hubert Persson och Ture Johansson.

SÖRMLANDSIDROTTEN

Vi arbetar för att göra svensk idrott till världens bästa.
Besök vår hemsida för att se hur vi tillsammans kan utveckla just din förening.

www.sormlandsidrotten.se

www.facebook.com/sormlandsidrotten

www.instagram.com/sormlandsidrotten